

Priekšlikumi Tieslietu ministrijai par likumprojektu "Grozījumi Biedrību un nodibinājumu likumā"

29.11.2021.

Organizācijas konceptuāli atbalsta likumprojektu, vienlaikus aicina:

- Tieslietu ministriju veikt papildus diskusijas ar nodibinājumu pārstāvjiem, jo nodibinājumu darbības izbeigšana ar reģistra iestādes lēmumu (likumprojekta 107. panta 1.¹ daļa) skars būtiskāk dēļ tiem piederošās mantas (likumprojekta 108. panta 2.² daļa);
- Veikt sekojošus precizējumus:

Obligāta prasība biedrībām un nodibinājumiem norādīt savu darbības jomu atbilstoši Ministru kabineta izstrādātajai klasifikācijai

Organizācijas atbalsta paredzētos grozījumus vienlaikus aicina nodrošināt, ka līdz ar likumprojekta stāšanos spēkā būtu arī veikti grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumos Nr. 779 "Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi" un izdarīti labošanas darbi VID EDS sistēmā, lai izvairītos no tā, ka NVO jāveic vairākkārtēja jomu reģistrācijas (pēc esošā Ministru kabineta noteikumu klasifikācijas, un atkārtoti pēc šo noteikumu grozījumiem).

Regulējums biedru attālinātajai dalībai un balsošanai biedru sapulcē

Aicinām papildināt un precizēt regulējumu likumprojekta **37¹. pantā "Attālinātā dalība un balsošana biedru sapulcē"**. Biedrību un nodibinājumu ieskatā ir jānodala dalība sēdēs un balsošana tajās, jo dalības īstenošanai nav obligāti nepieciešama stingra personas identificēšana. Jāmin, ka joprojām ir ierobežots IKT risinājumu klāsts, kas būtu izmantojami attālinātās biedru sanāksmēs, kurās ir paredzēts balsojums. Faktiski lielākā daļa IKT risinājumu ir par maksu, savukārt bezmaksas risinājumi nerada pārliecību, ka ir droši izmantojami, jo ir ierobežotu sanāksmes dalībnieku skaitu. Tādi risinājumi kā *Zoom*, *Google Meet* vai *Microsoft Teams* prasa attiecīgās programmas konta izmantošanu, kas ne vienmēr rada pārliecību par personas identitāti, jo kontu izveide nav saistīta ar personu identificējošu risinājumu, piemēram, e-paraksts, izmantošanu. Tai pat laikā visi iepriekš uzskaitītie IKT risinājumi ļauj kvalitatīvi piedalīties tikšanās.

Tāpat aicinām izvērtēt vai ar normatīvo aktu varētu tikt noteikti gadījumi, kad biedru sanāksmēs ir obligāts un identificējams balsojums. Biedrību un nodibinājumu ieskatā, balsojuma obligātums būtu jānosaka, piemēram, ja ar lēmumu tiek ietekmētas trešo personu intereses. Bez tam, ņemot vērā grūtības, kādas ir biedrībām un nodibinājumiem, lai sasauktu biedru kvorumu, aicinām paredzēt iespēju biedrībām un nodibinājumiem sasaukt hibrīd sanāksmes, kurā daļa biedru ir klātienē, bet daļa ir pieslēgusies attālināti izmantojot IKT risinājumus.

Atbilstoši projektā ietvertajam regulējumam, biedrība statūtos nosaka kārtību, kādā biedrības biedri īsteno tiesības balsot pirms biedru sapulces. Aicinām atteikties no prasības, ka kārtība jānostiprina statūtos, jo tas nozīmēs masveidu NVO statūtu pārreģistrēšanu, proti, nepieciešamības sasaukt biedru sapulces, kuru lēmumi masveidā jāvirza reģistrēšanai Uzņēmumu reģistrā.

Vēršam uzmanību uz pretrunu, kas veidojas ar likumprojektu un spēkā esošo Biedrību un nodibinājumu likuma 36.panta ceturto daļu, kurā noteikts, ka likumos noteiktos gadījumos valde biedriem paziņo par biedru sapulces darba kārtību vismaz 14 dienas pirms sapulces sasaukšanas. Savukārt grozījumi paredz, ka balsojums ir jānosūta vismaz iepriekšējā dienā pirms biedru sapulces, lai biedrībai ir pietiekams laiks iepazīties ar nodoto balsojumu un attiecīgi sagatavoties biedru sapulcei.

Iespēja likvidēt neaktīvās biedrības un nodibinājumus, kas nepilda normatīvajos aktos noteiktās prasības, ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vai Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu.

Likumprojekta anotācijā ir definēts grozījumu mērķis tajā skaitā paredzēt regulējumu NVO biedru un/vai pārstāvju attālinātajai dalībai. Vēršam uzmanību, ka pandēmija ir mainījusi paradumus - biedrību un nodibinājumu pārstāvji – fiziskās personas, kuras varētu būt arī brīvprātīgas, izmanto iespēju pārstāvēt biedrības un nodibinājumus attālināti, ārpus reģistrētās juridiskās adreses, tai skaitā arī ārpus valsts. Reizēm fiziskā persona maina savu deklarēto dzīves vietas adresi, kas mazām NVO bieži vien ir arī to reģistrētā juridiskā adrese, ko tomēr nebūtu lietderīgi tik bieži mainīt visu pušu – gan NVO, gan arī valsts resursu ekonomijas dēļ. Tādējādi pieaug risks, ka juridiskās personas pārstāvji nav sasniedzami fiziskā adresē un būtu lietderīgi izteikt likumprojekta **56.¹ panta** "Biedrības darbības izbeigšana ar reģistra iestādes vai Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu" pirmās daļas 2.punktu šādā redakcijā "2) biedrība nav sasniedzama tās juridiskajā adresē vai oficiāli reģistrētajā e-adresē un sešu mēnešu laikā pēc rakstveida brīdinājuma saņemšanas nav novērsusi norādīto trūkumu." Biedrību un nodibinājumu ieskatā, tas ļautu izvairīties no situācijām, kad VID vai Uzņēmumu reģistra pārstāvji nevar sazināties ar biedrību un nodibinājumu pārstāvjiem."

Likumprojekta **59.¹ pantā** "Likvidatora iecelšana, pamatojoties uz biedrības likvidācijā ieinteresētās personas pieteikumu" tiek izmantots termins "ieinteresētās personas". Pārrunājot grozījumus ar biedrību un nodibinājumu pārstāvjiem tikšanās reizē, secinājām, ka ikviens šo terminu interpretē citādi. Aicinām skaidrot terminu - ieinteresētās personas – likumprojektā.

Likumprojekts paredz, ja neviena ieinteresētā persona nav pieteikusies Uzņēmumu reģistrā, un biedrība tiek izslēgta no biedrību un nodibinājumu reģistra, biedrības manta, kas palikusi piekrīt valstij. Attiecībā uz nodibinājumu, norādāms, ka manta, kas palikusi pēc nodibinājuma izslēgšanas no reģistra, piekrīt valstij – izmantošanai līdzīgiem mērķiem, izņemot gadījumus, kad dāvinātājs nodibinājuma likvidācijas gadījumam ir noteicis citu mantas izmantošanas kārtību vai nodibinājuma statūtos ir paredzēta mantas sadales kārtība nodibinājuma likvidācijas gadījumā. Aicinām precizēt, kā tiek plānots izmantot valstij piekrītošo mantu NVO likvidācijas gadījumā, tai skaitā, kādā procedūrā tiks noteikti "līdzīgie mērķi".

Aicinām papildināt likumprojekta 106.¹ pantu "Nodibinājuma darbības izbeigšana ar reģistra iestādes vai Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu" ar regulējumu, kas ļautu mantu (vai tās realizācijas summu), kas piederēja biedrībai vai nodibinājumam, kura darbība tiek izbeigta, nodošanu nevalstiskajam sektoram pilsoniskās sabiedrības attīstībai. Kā atbilstošs risinājums varētu būt Sabiedrības integrācijas fonda administrētais NVO fonda izmantošana.

Lūdzam [likumprojekta anotācijā](#) skaidrot, vai visām biedrībām un nodibinājumiem būs jāveic grozījumi saistībā ar regulējumu, kas tiks noteikts ar likumprojektu par attālinātu dalību un balsošana biedru sapulcēs. Organizāciju ieskatā, nav jēgpilni visām biedrībām un nodibinājumiem veikt statūtu grozījumus tikai, lai noteiktu dalību biedru attālinātās sapulcēs. Aicinām anotācijā atrunāt, ka grozījumus veic tikai tās biedrības un nodibinājumi, kuras uzskata par nepieciešamu veikt statūtu grozījumus ņemot vērā grozījumus Biedrību un nodibinājumu likumā.